

Številka: 350-17/2013-13 - DGZR

Datum: 05. 01. 2017

Ministrstvo za obrambo, Uprava RS za zaščito in reševanje, izdaja na podlagi 13. člena Zakona o umeščanju prostorskih ureditev državnega pomena v prostor (Uradni list RS, št. 80/10, 106/10- popr., 57/12, 109/12) in na podlagi trinajste alineje prvega odstavka 102. člena Zakona o varstvu pred naravnimi in drugimi nesrečami (Uradni list RS, št. 51/06-UPB, 97/10) ter 8. točke prvega odstavka 49. člena Zakona o varstvu pred požarom (Uradni list RS, št. 3/07-UPB, 9/11, 83/12)

SPLOŠNE SMERNICE za pripravo državnega prostorskega načrta

Skladno z določili Pravilnika o vsebini, obliki in načinu priprave državnega prostorskega načrta (Uradni list RS, št. 106/11) morajo biti v državnem prostorskem načrtu prikazani prostorski izvedbeni pogoji varstva pred naravnimi in drugimi nesrečami, ki vsebujejo ukrepe varstva pred naravnimi in drugimi nesrečami ter varstva pred požarom.

1. Na področju varstva pred naravnimi in drugimi nesrečami je treba pri pripravi državnega prostorskega načrta smiselno upoštevati te smernice:
  - opredeliti in upoštevati je treba vse naravne omejitve, kot so poplavnost, visoka podtalnica, erozivnost in plazovitost terena, ter temu primerno predvideti in opredeliti ukrepe, ki morajo biti upoštevani pri izvedbi prostorskega akta;
  - upoštevati je treba oceno tveganj za nesreče, ki urejajo ocenjevanje in prikazovanje tveganj na področju obvladovanja nesreč (Državna ocena tveganj za nesreče (Vlada RS št. 84000-3/2016/6 z dne 7. 12. 2016));
  - pri načrtovanju na območjih vodnih in priobalnih zemljišč je treba izpolnjevati zahteve opredeljene v Zakonu o vodah (Uradni list RS, št. 67/02, 110/02-ZGO-1, 2/04-ZZdrI-A, 41/04-ZVO-1, 57/08, 57/12, 100/13, 40/14, 56/15), v 3. točki 77. člena Uredbe o prostorskem redu Slovenije (Uradni list RS, št. 122/04) in v Uredbi o pogojih in omejitvah za izvajanje dejavnosti in posegov v prostor na območjih, ogroženih zaradi poplav in z njimi povezane erozije celinskih voda in morja (Uradni list RS, št. 89/08);
  - pri posegih na ogroženih območjih (poplavno, erozijsko, plazljivo, plazovito območje) je treba upoštevati določila Zakona o vodah (Uradni list RS, št. 67/02, 110/02-ZGO-1, 2/04-ZZdrI-A, 41/04-ZVO-1, 57/08, 57/12, 100/13, 40/14, 56/15);
  - pri projektiranju in gradnji objektov je treba upoštevati predpise, ki opredeljujejo potresno odporno gradnjo, pri čemer se uporablja karta projektnege pospeška tal;
  - na ureditvenih območjih mest in drugih naselij z več kot 10000 prebivalci je v vseh novih objektih obvezna ojačitev prve plošče, zaklonišča osnovne zaščite pa se gradijo v objektih, ki so določeni s predpisi (64. in 68. člen Zakona o varstvu pred naravnimi in

drugimi nesrečami (Uradni list RS, št. 51/06-UPB, 97/10), Uredba o graditvi in vzdrževanju zaklonišč (Uradni list RS, št. 57/96, 54/15)).

Zaklonišča osnovne zaščite se gradijo v objektih namenjenih:

- javni zdravstveni službi z več kot 50 posteljami,
- vzgojno-varstvenim ustanovam za več kot 100 otrok,
- rednemu izobraževanju za več kot 200 udeleženci izobraževalnega programa,
- javnim telekomunikacijskim in poštnim centrom,
- nacionalni televiziji in radiu,
- javnemu železniškemu, avtobusnemu, pomorskemu in zračnemu potniškemu prometu,
- pomembni energetske in industrijske dejavnosti, kjer se bodo v primeru vojne opravljale dejavnosti posebnega pomena za obrambo in zaščito,
- delu državnih organov z več kot 50 zaposlenimi.

Zaklonišča osnovne zaščite se gradijo tudi v vojaških objektih, kot so stacionarni telekomunikacijski objekti, urejeni položaji in sedeži operativnih poveljstev oziroma poveljstev enot, ki jih določi minister za obrambo. V muzejih, galerijah in arhivih ter knjižnicah nacionalnega pomena se zaklonišča gradijo kot depoji.

Zaklonišča se praviloma projektirajo in gradijo kot dvonamenski objekti ali deli objektov. V miru se uporabljajo skladno z namembnostjo, za katero so bila projektirana, ob nevarnosti vojnega delovanja ali drugi nevarnosti pa se spremenijo v zaklonišča;

- opredeliti je treba možnost razlitja nevarnih snovi in temu primerno predvideti način gradnje;
- na območjih tveganj zaradi možnosti porušitve visokih pregrad se načrtujejo dejavnosti tako, da morebitna porušitev ne bi imela hujših prostorskih in materialnih posledic. Poselitev naj se načrtuje zunaj dosega udarnih voda, dosedanja poselitev pa se pred njihovim delovanjem zaščiti z ustreznimi ukrepi;
- pri gradnji hidroelektrarn je treba upoštevati tudi:
  - pred začetkom obratovanja hidroelektrarne je treba izdelati oceno ogroženosti in načrt zaščite in reševanja ter na tej podlagi pri načrtovanju objektov upoštevati ogroženost zaradi morebitne porušitve pregrade oziroma poplavnega vala, ki bi nastal zaradi porušitve pregrade, morebitne okvare ali napake pri obratovanju zapornic oziroma izjemno visokih voda, ter v ta namen predvideti ustrezne ukrepe;
  - oceniti je treba tudi možnost nesreč na robnem območju energetskega bazena, ki bi se zgodile v javnem prometu na prometnicah, ki vodijo vzdolž energetskega bazena in v ta namen izvesti potrebne zaščitne ukrepe;
  - predvideti dostope z intervencijskimi vozili na kraje mogočih nesreč na območju bazena, in sicer v obliki utrjenih (tlakovanih) ramp z naklonom okoli 10 % in širino 3 m, ki se končajo v globini od 0,5 m do 1,5 m, pri čemer je pod vodo okoli 5 m, upoštevaje predvideno denivelacijo bazena, kar omogoča dostop z gasilskimi in drugimi reševalnimi vozili ter splavljanje reševalnih čolnov in drugih plovil. Na suhi strani ramp mora biti prostor za manipulacijo vlečnega vozila;
  - zagotoviti je treba uporabo obodnega nasipa bazena (po kroni nasipa) kot intervencijske poti za lažja reševalna vozila tudi ob visokih vodah.

2. Na področju varstva pred požarom je treba pri pripravi državnega prostorskega načrta smiselno upoštevati te smernice:

Splošno:

- pri načrtovanju in gradnji objektov, ki niso zajeti v teh smernicah, se morajo v delih, ki se nanašajo na zagotavljanje požarne varnosti, upoštevati vsi predpisi, ki opredeljujejo načrtovanje in gradnjo posameznih objektov;
- opredeliti je treba morebitne ukrepe za zmanjšanje požarne ogroženosti naravnega okolja;
- opredeliti je treba dopustna požarna tveganja, ki so povezana s povečano možnostjo nastanka požara zaradi uporabe požarno nevarnih snovi in tehnoloških postopkov v objektih na predvidenem območju, ki bodo namenjeni poslovni ter storitveni dejavnosti in možnosti širjenja požara na morebitna sosednja poselitvena območja ter požarna tveganja zaradi požarne ogroženosti naravnega okolja;
- objekti morajo biti projektirani tako, da njihova nosilna konstrukcija ob požaru ohrani potrebno nosilnost v časovnem obdobju, ki je za posamezno skupino objektov določena s predpisi o požarni varnosti objektov (drugi odstavek 4. člena Pravilnika o mehanski odpornosti in stabilnosti objektov (Uradni list RS, št. 101/05));
- za izpolnitev zahtev varstva pred požarom iz 22. in 23. člena Zakona o varstvu pred požarom (Uradni list RS, št. 3/07-UPB, 9/11, 83/12) je treba glede na vrsto objekta:
  - zagotoviti potrebne odmike od meje parcel in med objekti oziroma načrtovati ustrezne protipožarne ločitve zaradi omejevanja širjenja požara na sosednje objekte;
  - iz javnega hidrantnega omrežja ali iz drugih vodnih virov zagotoviti vire za zadostno oskrbo z vodo za gašenje (skladno z zahtevami od 3. do 12. člena II. in III. poglavja Pravilnika o tehničnih normativih za hidrantno omrežje za gašenje požarov (Uradni list SFRJ, št. 30/1991, Uradni list RS, 83/05));
  - opredeliti površine za neovirane in varne dovoze, dostope ter delovne površine za intervencijska vozila (za določene objekte je treba opredeliti tudi postavitvene površine za intervencijska vozila);
- požarno varovanje požarno bolj ogroženih objektov se izvaja skladno z Uredbo o organiziranju, opremljanju in usposabljanju sil za zaščito, reševanje in pomoč (Uradni list RS, št. 92/07, 54/09, 23/11, 27/16), s katero so določena merila za organiziranje in opremljanje gasilskih enot. Pri umestitvi objektov naj se upoštevata oddaljenost načrtovanih objektov od sedežev gasilskih enot in njihova kategorija (število gasilcev in tehnična opremljenost ter čas izvoza po prejemu obvestila o požaru);
- požarna varnost že zgrajenih objektov se med gradnjo in po njej ne sme poslabšati;
- izpolnjevanje bistvenih zahtev varnosti pred požarom za požarno manj zahtevne objekte se dokazuje v elaboratu »zasnova požarne varnosti«, za požarno zahtevne objekte pa v elaboratu »študija požarne varnosti«. Požarno manj zahtevni in zahtevni objekti so določeni v predpisu o zasnovi in študiji požarne varnosti.

Cestni predori:

- pri načrtovanju in gradnji cestnih predorov je treba upoštevati določbe Uredbe o tehničnih normativih in pogojih za projektiranje cestnih predorov v Republiki Sloveniji (Uradni list RS, št. 48/06, 54/09, 101/10-ZCest), in sicer v delih, ki se nanašajo na zagotavljanje požarne varnosti:

- zahteve za opremo predorov, ki zagotavljajo nemoteno delovanje in vzdrževanje (3. člen, 93. člen);
- zahteve za dovoze za intervencijska vozila in niše za postavitve ter vzdrževanje hidrantov in cevi za požarno vodo ter njihovo uporabo (15. člen);
- zahteve za ustrezno požarno odpornost notranje obloge (68. člen);
- zahteve za preprečevanje širjenja požara zaradi gorenja vnetljivih tekočin (79. člen);
- zahteve za zagotovitev možnosti usmerjanja dima, vročine in plinov ob požaru (108. člen);
- zahteve za opremo, naprave in sisteme za zagotavljanje požarne varnosti (122. do 125. člen).

Železniški predori:

- pri načrtovanju in gradnji železniških prog ter železniških predorov je treba skladno s 24. in 25. členom Zakona o varstvu pred požarom upoštevati predpise, ki jih je skladno z 38. členom Zakona o varnosti v železniškem prometu (Uradni list RS, št. 56/13 – UPB, 91/13, 82/15, 84/15-ZZelP-J in 85/16, v nadaljevanju ZVZelP) sprejel minister, pristojen za promet;
- za projektiranje, gradnjo, vzdrževanje in obratovanje vseevropskega železniškega sistema za visoke hitrosti se smiselno uporabljajo določbe prej navedenega zakona in neposredno določila prilog Direktive 96/48/ES ter izdane tehnične posebnosti interoperabilnosti (TSI) za visoke hitrosti (4. člen ZVZelP);
- pri prostorskem načrtovanju železniških predorov je treba upoštevati TSI »Varnost v železniških predorih«, ki obravnava ukrepe za preprečevanje in ublažitev nesreč ter nezgod v predorih, predvsem tistih, ki jih povzroča požarna nevarnost. S tem v zvezi je treba obravnavati vsa ustrezna morebitna tveganja, vključno s tistimi, ki so povezana z iztirjenjem, trčenjem, požarom in izpustom nevarnih snovi. Za opredelitev vloge in odgovornosti služb za reševanje so pristojni nacionalni organi – Uprava RS za zaščito in reševanje. Ukrepi na področju reševanja temeljijo na predpostavki, da službe za reševanje, ki posredujejo pri nesrečah v predorih, varujejo življenja, ne pa materialnih dobrin, kot so vozila ali strukture;
- posebej je treba upoštevati zahteve TSI »Varnost v železniških predorih«, in sicer točko 4.2.2.12, ki določa zagotovitev ustreznih intervencijskih površin, točko 4.2.2.13, ki določa oskrbo z vodo za gašenje, točko 4.2.2.10, ki določa za komunikacije v sili namenjene intervencijskim enotam, točka 4.2.2.11 za intervencijske dostope v predor, itn.

Postaje za preskrbo motornih vozil z gorivi:

- pri načrtovanju in gradnji postaj za preskrbo motornih vozil z gorivi je treba upoštevati določbe Pravilnika o tehničnih zahtevah za gradnjo in obratovanje postaj za preskrbo motornih vozil z gorivi (Uradni list RS, št. 111/09), in sicer v delih, ki se nanašajo na zagotavljanje požarne varnosti:
  - lokacija za postavitve bencinskega servisa mora biti taka, da so nevarnost in posledice požara in eksplozije, ki bi ogrožale življenje in zdravje ljudi ter lastnino na bencinskem servisu in v njegovi okolici, glede na izbrano tehnologijo zmanjšane na najnižjo mogočo raven; postavitve mora biti takšna, da ob nevarnosti požara ali eksplozije omogoča vsem ljudem varen in hiter umik iz nevarnih območij (4. in 5. člen);

- viri nevarnosti na bencinskem servisu, kot so točilne naprave, centralna polnilna omara, nadzemni rezervoarji, črpalno-merilne naprave za razvoz goriva in skladišče jeklenk utekočinjenega naftnega plina morajo biti oddaljeni vsaj 30 m od vhodov drugih objektov zunaj območja bencinskega servisa, v katerih je več kot 50 ljudi (12. člen);
- vozni radiji morajo biti projektirani in izdelani tako, da je brez dodatnega manevriranja omogočena normalna vožnja vozil po bencinskem servisu (13. člen);
- centralna polnilna omara rezervoarjev mora biti postavljena na takem mestu, da je omogočeno varovanje avtomobilske cisterne pred naleti vozil, ki vozijo po prometnih površinah bencinskega servisa. Ob nastanku požara mora biti avtomobilski cisterni omogočen neoviran umik (16. člen);
- opredeliti je treba pogoje za lokacijo pretakališča za polnjenje skladiščnih rezervoarjev bencinskega servisa iz avtomobilske cisterne, če bo polnjenje skladiščnih rezervoarjev dovoljeno med obratovanjem bencinskega servisa (22. člen);
- opredeljeno mora biti, kateri viri vode za gašenje požarov so na voljo na lokaciji ali v bližnji okolici in kakšna je njihova zmogljivost, ter ugotovljeno, ali zmogljivost virov vode za gašenje zadošča za načrtovani objekt. Če bo ugotovljeno, da ne zadošča, je treba opredeliti zahteve za oskrbo z vodo za gašenje, ki jih bo treba izpolniti za gradnjo;
- za gradnjo vseh objektov na bencinskem servisu se upoštevajo predpisi, ki določajo, katere zahteve varstva pred požarom je treba upoštevati pri gradnji objektov (131. člen);
- na območju bencinskega servisa nista dovoljena kajenje in uporaba odprtega ognja (154. člen), kar je pomembno pri umeščanju prostorov za gostinstvo na tem območju;
- bencinske servise, ki so bili zgrajeni pred uveljavitvijo navedenega pravilnika, je treba z zahtevami tega pravilnika uskladiti, najpozneje v 15 letih po njegovi uveljavitvi (160. člen).

Plinovodi:

- pri načrtovanju in gradnji plinovodov z največjim delovnim tlakom nad 16 barov je treba upoštevati določbe Pravilnika o tehničnih pogojih za graditev, obratovanje in vzdrževanje plinovodov z delovnim tlakom nad 16 barov ter o pogojih za posege v območjih njihovih varovalnih pasov (Uradni list RS, št. 12/10, 45/11, 17/14-EZ1), in sicer v delih, ki se nanašajo na zagotavljanje požarne varnosti (npr. načrtovanje trase plinovoda in varnostni odmiki objektov, naprav in napeljav od plinovoda (6., 15. in 19. člen)) ter odmike sekcijskih zapornih postaj in merilnih, regulacijskih ter merilno-regulacijskih postaj (43. in 46. člen).

Naftovodi za mednarodni transport in magistralni naftovodi:

- pri načrtovanju in gradnji je treba upoštevati določbe Pravilnika o tehničnih pogojih in normativih za varen transport tekočih in plinastih ogljikovodikov po magistralnih naftovodih in plinovodih ter naftovodih in plinovodih za mednarodni transport (Uradni list SFRJ, št. 26/1985, Uradni list RS, št. 60/01, 26/02, 54/02, 17/14-EZ-1), in sicer v delih, ki se nanašajo na zagotavljanje požarne varnosti.

Odlagališča odpadkov:

- pri načrtovanju in gradnji odlagališč je treba upoštevati določbe Uredbe o odlagališčih odpadkov (Uradni list RS, št. 10/14, 54/15 in 36/16), in sicer v delih, ki se nanašajo na zmanjšanje požarnega tveganja zaradi požarno nevarnih snovi in s tem povezane nevarnosti širjenja požara na sosednja poselitvena območja:
  - prepoved odlaganja odpadkov (10. člen);
  - zahteve o odlagališčnih plinih ter njihovi obdelavi (36. člen);
  - zahteve, povezane s smradom in drugimi nevarnostmi ter preprečitvijo škodljivih vplivov na zdravje ljudi zaradi požarov, ki nastanejo zaradi samovžiga (38. člen);
  - posebne zahteve za podzemno skladišče (58. člen).

Skladišča vnetljivih tekočin:

- pri načrtovanju in gradnji skladišč vnetljivih tekočin je treba upoštevati določbe Pravilnika o gradnji naprav za vnetljive tekočine ter o uskladiščenju in pretakanju vnetljivih tekočin (Uradni list SFRJ, št. 20/1971, 23/1971-popr., Uradni list RS, št. 114/04, 104/09). Upoštevati je treba zahteve za lokacijo rezervoarjev in drugih skladišč utekočinjenega naftnega plina (Pravilnik o utekočinjenem naftnem plinu (Uradni list RS, št. 22/91, 114/04, 17/14-EZ1) ter zahteve za lokacijo skladišč drugih nevarnih tehničnih plinov in nevarnih tekočin, ki predstavljajo povečano požarno ogroženost.

Objekti, v katerih se hranijo eksplozivi ali pirotehnični izdelki:

- pri načrtovanju in gradnji objektov, v katerih se hranijo eksplozivi ali pirotehnični izdelki, je treba upoštevati zahteve za umestitev nevarnih objektov v prostor (7. člen Uredbe o posebnih zahtevah za objekte, v katerih so eksplozivi ali pirotehnični izdelki (Uradni list RS, št. 124/08, 70/12, 90/12, 96/13)).

3. Načrtovane prostorske ureditve ne smejo omejevati in kakor koli onemogočati rabe prostora, namenjenega delovanju sistema varstva pred naravnimi in drugimi nesrečami. To so območja, ki so posebnega pomena za varstvo pred naravnimi in drugimi nesrečami, ki so stalno v uporabi za zaščito, reševanje in pomoč. V prostorskih aktih se skladno s Pravilnikom o vsebini, obliki in načinu priprave občinskega prostorskega načrta ter pogojih za določitev območij sanacij razpršene gradnje in območij za razvoj in širitev naselij (Uradni list RS, št. 99/07) območja prikažejo kot območja za potrebe varstva pred naravnimi in drugimi nesrečami (podrobnejša namenska raba). Območje se prikaže z enotnim grafičnim znakom.

Na območjih namenjenih delovanju sistema varstva pred naravnimi in drugimi nesrečami so skladno s prostorsko zakonodajo in zakonodajo na področju graditve dovoljene prostorske ureditve ter gradnja objektov ne glede na zahtevnost (gradnja novih objektov, rekonstrukcije objektov in odstranitev objektov) in ostale infrastrukture ter vzdrževalna in investicijska dela za delovanje sistema varstva pred naravnimi in drugimi nesrečami.

Na območjih omejene in nadzorovane rabe so potrebne omejitve zaradi tehničnih in varnostnih razlogov. Na njih so dovoljeni sedanja primarna (kmetijska ali gozdna) raba, uporaba komunikacij ter objektov. Na teh območjih niso dovoljene gradnje in rekonstrukcije objektov, ki so namenjeni stalnim delovnim mestom, nastanitvi, prireditvam ter zadrževanju večjega števila ljudi. Uporaba objektov ne sme omejevati delovanja območja za potrebe varstva pred naravnimi in drugimi nesrečami.

Če prostorska ureditev, ki se načrtuje z državnim prostorskim načrtom, posega na območje

za potrebe varstva pred naravnimi in drugimi nesrečami ali je umeščena v njegovo bližino, je treba pridobiti posebne smernice pri nosilcu urejanja prostora, ki je pristojen za področja varstva pred naravnimi in drugimi nesrečami.

Seznam območij, namenjenih delovanju sistema varstva pred naravnimi in drugimi nesrečami, je v prilogi Seznam območij za potrebe delovanja sistema varstva pred naravnimi in drugimi nesrečami.

4. Seznam predpisov in dokumentov s področja varstva pred naravnimi in drugimi nesrečami in varstva pred požarom, ki se uporabljajo pri prostorskem načrtovanju:

- Resolucija o nacionalnem programu varstva pred naravnimi in drugimi nesrečami v letih 2016 do 2022 (Uradni list RS, št. 75/16);
- Zakon o varstvu pred naravnimi in drugimi nesrečami (Uradni list RS, št. 51/06-UPB, 97/10);
- Zakon o varstvu pred požarom (Uradni list RS, št. 3/07-UPB, 9/11, 83/12);
- Državna ocena tveganj za nesreče (Vlada RS št. 84000-3/2016/6 z dne 7. 12. 2016) – dostopna na spletni strani www.sos112.si;
- Uredba o graditvi in vzdrževanju zaklonišč (Uradni list RS, št. 57/96, 54/15);
- Uredba o organiziranju, opremljanju in usposabljanju sil za zaščito, reševanje in pomoč (Uradni list RS, št. 92/07, 54/09, 23/11, 27/16);
- Pravilnik o vrstah začasnih ureditev za potrebe obrambe in varstva pred naravnimi in drugimi nesrečami (Uradni list RS, št. 63/16);
- Pravilnik o tehničnih normativih za zaklonišča in zaklonilnike (Uradni list RS, št. 17/98, 26/1998 – popr., 25/00, 38/01, 66/06);
- Pravilnik o požarni varnosti v stavbah (Uradni list RS, št. 31/04, 10/05, 83/05, 14/07, 12/13);
- Pravilnik o zasnovi in študiji požarne varnosti (Uradni list RS, št. 12/13, 49/13);
- Pravilnik o tehničnih normativih za hidrantno omrežje za gašenje požarov (Uradni list SFRJ, št. 30/1991, Uradni list RS 83/05);
- Navodilo za določanje in prikazovanje potreb obrambe in zaščite v prostorskih aktih (Uradni list RS, št. 23/94);
- drugi predpisi in dokumenti.

Z dnem izdaje teh splošnih smernic prenehajo veljati splošne smernice za pripravo državnega prostorskega načrta št. 350-17/2013-9-DGZR z dne 4. 8. 2015.

Pripravila:
Aleksander Špec
podsekretar

in

Irena Zupančič
višja svetovalka II

Darko But
sekretar
generalni direktor

Priloga:

- Seznam območij za potrebe delovanja sistema varstva pred naravnimi in drugimi nesrečami.

Poslano:

- objavljeno na spletni strani URSZR.